

Nederlandse Mededingingsautoriteit

BESLUIT

Besluit van de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Nummer 6797/ 11.BT606

Betreft zaak: 6797/ Tradition – WestVeg – Unistar – Brassica-Group

I. MELDING

1. Op 15 oktober 2009 heeft de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit een melding ontvangen van een voorgenomen concentratie in de zin van artikel 34 van de Mededingingswet. Hierin is medegedeeld dat Coöperatieve Telersvereniging Tradition U.A., Coöperatie “WestVeg” U.A., Unistar Coöperatie U.A. en Coöperatieve Telersvereniging Brassica-Group U.A. voornemens zijn te fuseren, in de zin van artikel 27, eerste lid, onder a, van de Mededingingswet. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant, jaargang 2009, nummer 16217.

II. PARTIJEN

2. Coöperatieve Telersvereniging Tradition U.A. (hierna: Tradition) is een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid naar Nederlands recht, gevestigd te Barendrecht. Tradition heeft 45 leden, voornamelijk Nederlandse telers van een aantal glasgroenten en fruit, in het bijzonder komkommers, paprika's, tomaten, aubergines en aardbeien.

3. Coöperatie “WestVeg” U.A. (hierna: WestVeg) is een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid naar Nederlands recht, gevestigd te De Lier. WestVeg heeft 56 leden, allen Nederlandse telers van een aantal glasgroenten, in het bijzonder aubergines, komkommers, paprika's, radijs en tomaten.

4. Unistar Coöperatie U.A. (hierna: Unistar) is een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid naar Nederlands recht, gevestigd te Emmeloord. Unistar heeft 49 leden, voornamelijk Nederlandse telers van een aantal glasgroenten, vollegrondsgroenten en fruit, in het bijzonder aubergines, komkommers, paprika's, tomaten, broccoli, ijsbergsla, witlof, aardbeien, appels en peren.

5. Coöperatieve Telersvereniging Brassica-Group U.A. (hierna: Brassica-Group) is een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid naar Nederlands recht, gevestigd te Nagele.

Brassica-Group heeft 15 leden, allen Nederlandse telers van een aantal vollegrondsgroenten, in het bijzonder bloemkool, broccoli, ijsbergsla en witlof.

III. DE GEMELDE OPERATIE

6. Voorafgaand aan de gemelde operatie zullen Unistar en Brassica-Group op 1 december 2009 juridisch fuseren. Deze fusie tussen Unistar en Brassica-Group valt, gelet op de ter beschikking gestelde omzetgegevens, niet binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht. Uit onderzoek door de NMa blijkt dat er geen economische en / of juridische verbondenheid bestaat tussen beide transacties. Allereerst blijkt uit de overgelegde intentieverklaringen d.d. 23 september 2009 en 7 oktober 2009 dat de fusie tussen Unistar en Brassica-Group enerzijds en de in punt 7 gemelde operatie anderzijds niet van elkaar afhankelijk zijn gesteld.¹ Daarnaast vinden de transacties op verschillende tijdstippen plaats.² In het hiernavolgende zal enkel worden gesproken over de gezamenlijke activiteiten van Unistar en Brassica-Group (hierna: Unistar/ Brassica-Group).

7. De gemelde operatie betreft een juridische fusie in de zin van artikel 2:318 van het Burgerlijk Wetboek en voorziet in de oprichting van een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid naar Nederlands recht, waarin Tradition, WestVeg en Unistar/ Brassica-Group (hierna ook gezamenlijk aangeduid als: partijen) zullen opgaan. De leden van partijen worden lid van de nieuw op te richten coöperatie. Partijen hebben een intentieverklaring d.d. 7 oktober 2009 overgelegd, waarin de voorgenomen concentratie is weergegeven.

IV. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIE TOEZICHT

8. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, eerste lid, onder a, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punt 7 omschreven transactie, leidt ertoe dat Tradition, Westveg en Unistar/ Brassica-Group fuseren.

9. De betrokken ondernemingen zijn Tradition, WestVeg en Unistar/ Brassica-Group.

10. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt.

---

¹ Zie punt 43 van de Geconsolideerde mededeling van de Commissie over bevoegdheidskwesties op grond van Verordening (EG) nr. 139/2004 betreffende de controle op concentraties van ondernemingen.

² Zie vorige voetnoot.

V. BEOORDELING

A. RELEVANTE MARKTEN

Relevante productmarkten

Algemeen

11. Partijen zijn actief op het gebied van de productie van verse groenten. In Nederland worden verschillende typen verse groenten geproduceerd. Een aantal verse groenten wordt in kassen geteeld, zoals paprika's en tomaten. Deze verse groenten worden ook wel glasgroenten genoemd. Andere verse groenten worden buiten de kassen geteeld, zoals bloemkool en spruitjes. Deze producten worden vollegrondsgroenten genoemd. In het onderhavige geval bestaat er horizontale overlap tussen de activiteiten van partijen op het gebied van de volgende glasgroenten: aubergines, komkommers, paprika's en tomaten.³

12. Partijen zijn allen coöperatieve telersverenigingen. De leden van de telersverenigingen van partijen zijn verplicht om alle op hun bedrijf geteelde producten te leveren aan één van de handelshuizen waarmee de telersvereniging waarvan zij lid zijn een raamcontracten heeft gesloten. In deze contracten wordt voor een bepaalde periode de levering van één of meer typen glasgroenten door één of meer leden van de telersvereniging aan het betreffende handelshuis vastgelegd. Het handelshuis zal vervolgens de door de teler aanleverde glasgroenten verkopen aan afnemers.

Opvatting partijen

13. Partijen zijn van mening dat de relevante productmarkt in ieder geval de markt voor het vermarkten van glasgroenten omvat en dat deze markt mogelijk ruimer kan worden afgebakend naar de markt voor het vermarkten van verse groenten. Met vermarkten bedoelen partijen in dit kader de levering van verse (glas) groenten aan de groothandel.

14. Partijen zijn van mening dat vanuit de aanbodzijde bezien gemakkelijk kan worden overgestapt van de teelt van het ene type glasgroente naar een ander type glasgroente. Daarnaast

---

³ De activiteiten van partijen overlappen in horizontale zin eveneens op de productie en verkoop van aardbeien. De activiteiten van partijen op het gebied van aardbeien zijn echter relatief beperkt. De leden van partijen beschikken over [...] hectare aardbeien op een totaal van bijna 3000 hectare in Nederland (bron: CBS). Derhalve zal in het hiernavolgende niet nader worden ingegaan op de activiteiten van partijen op het gebied van aardbeien.

* In deze openbare versie van het besluit zijn delen van de tekst vervangen of weggelaten om redenen van vertrouwelijkheid. Vervangen of weggelaten delen zijn met vierkante haken aangegeven. In het geval van getallen of percentages kan de vervanging hebben plaatsgevonden in de vorm van vermelding van bandbreedtes.

geven partijen aan dat vanuit de vraagzijde bezien groothandelaren doorgaans alle typen glasgroenten aanbieden.

Beoordeling

15. In eerdere besluiten van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (hierna: NMa)⁴ en beschikkingen van de Europese Commissie⁵ is in het midden gelaten of er één aparte markt is voor verse groenten of dat er een onderscheid gemaakt dient te worden naar glasgroenten enerzijds en vollegrondsgroenten anderzijds. Daarnaast is in het midden gelaten of er binnen deze mogelijke markten een nader onderscheid naar type product gemaakt dient te worden.

16. Het onderzoek van de NMa levert aanwijzingen op dat er aanzienlijke kosten gemoeid zijn met het overschakelen van de teelt van het ene type glasgroente (komkommers, paprika's, tomaten, etc.) naar een ander type glasgroente. Kosten die bij de overschakeling gemaakt moeten worden zijn (i) de aanschaf van oogstwagens⁶, (ii) de aanschaf van sorteermachines⁷ en (iii) aanpassingen aan de kas. Partijen schatten de kosten voor het overstappen op enkele tienduizenden euro's per hectare. Deze kosten kunnen nog aanzienlijk hoger uitvallen, afhankelijk van welk product er nu geteeld wordt en naar welk type glasgroente er overgestapt zou worden.

17. Voorts blijkt uit het onderzoek van de NMa dat telers van glasgroenten vaak gespecialiseerd zijn in de teelt van één type glasgroente. Glasgroentelers zullen bij voorkeur dezelfde type glasgroente blijven telen, met name vanwege de positie en naam die zij als teler op de markt van dat product hebben opgebouwd.

18. Partijen geven aan dat telers over het algemeen voldoende kennis hebben om te kunnen overschakelen van de teelt van het ene type glasgroente naar een ander type glasgroente. Hierbij kunnen telers gebruik maken van een teeltadviseur. Dit beeld wordt bevestigd door het marktonderzoek.

19. Gezien de kosten die gemaakt moeten worden bij het overschakelen van de teelt van het ene type glasgroente naar een ander type glasgroente en het feit dat glasgroentelers vaak gespecialiseerd zijn in de teelt van één type glasgroente is vanuit de aanbodzijde bezien binnen

---

⁴ Zie het besluit van 16 april 1998 in zaak 132/ *Greenery – Van Dijk*, punt 14.

⁵ Zie de beschikking van 30 mei 2006 in zaak COMP/M.4216 – *CVC/Boochi/De Weide Blik*, punt 20.

⁶ De nieuwwaarde van een oogstwagen ("buis-rail karren") is ongeveer EUR 5.000. Bron: Kwantitatieve Informatie Glastuinbouw. Telers hebben echter ook de mogelijkheid om deze machines tweedehands aan te schaffen.

⁷ De nieuwwaarde van een sorteermachine varieert van minimaal EUR 50.000 voor komkommers en paprika's tot EUR 150.000 voor tomaten. Bron: Kwantitatieve Informatie Glastuinbouw. Telers hebben echter ook de mogelijkheid om deze machines tweedehands aan te schaffen.

de mogelijke markt voor de productie van glasgroenten een nader onderscheid naar type glasgroente mogelijk.

Conclusie ten aanzien van de relevante productmarkt

20. In onderhavige zaak kan als de relevante productmarkt worden beschouwd de markt voor de productie van verse groenten, die mogelijk moet worden onderscheiden naar glasgroenten enerzijds en vollegrondsgroenten anderzijds. Voorts kan er binnen de mogelijke markt voor de productie van glasgroenten mogelijk een nader onderscheid gemaakt worden naar type glasgroente. In deze zaak wordt verder alleen ingegaan op de glasgroenten waarop overlap is namelijk (i) aubergines, (ii) komkommers, (iii) paprika's en (iv) tomaten. Een precieze marktafbakening kan in het midden worden gelaten, omdat de materiële beoordeling hierdoor niet wordt beïnvloed (zie punt 25).

Relevante geografische markten

21. Partijen verkopen hun producten momenteel met name aan Nederlandse groothandels. Partijen zijn van mening dat de relevante geografische markt echter ruimer is dan Nederland gelet op het feit dat 84%⁸ van het binnenlandse aanbod bestemd is voor de export. Daarnaast wordt veel van de geïmporteerde producten daarna ook weer geëxporteerd naar met name Duitsland en Verenigd Koninkrijk. Ongeveer 50% van de totale Nederlandse export komt van reëxport.⁹

22. In eerdere besluiten van de NMa¹⁰ is aangegeven dat er aanwijzingen zijn dat de geografische markt ruimer is dan Nederland gelet op Europese regelgeving, de geringe transportkosten van groenten en het feit dat de concurrentievoorwaarden in Nederland en de Nederland omringende landen in hoge mate op elkaar lijken. In beschikkingen van de Europese Commissie¹¹ is geen exacte geografische omvang bepaald. Verder is in een eerder besluit van de NMa aangegeven dat seizoensinvloeden een belangrijke rol kunnen spelen.¹²

23. Partijen geven aan dat er aanzienlijke import- en exportstromen zijn van glasgroenten in Nederland. Nederland exporteert voornamelijk naar Duitsland (44% van de totale Nederlandse export binnen de Europese Unie) en het Verenigd Koninkrijk (21%). Nederland importeert voornamelijk uit Spanje (47% van de totale Nederlandse import vanuit de Europese Unie). Deze

---

⁸ Zie Bunte, F.H.J., *Prijsvorming in de glastuinbouw*, LEI 2009, januari 2009, nota 09-02.

⁹ Bron: Productschap Tuinbouw, *Marktmonitor groenten en fruit Nederland 2009*, PT 2009-61.

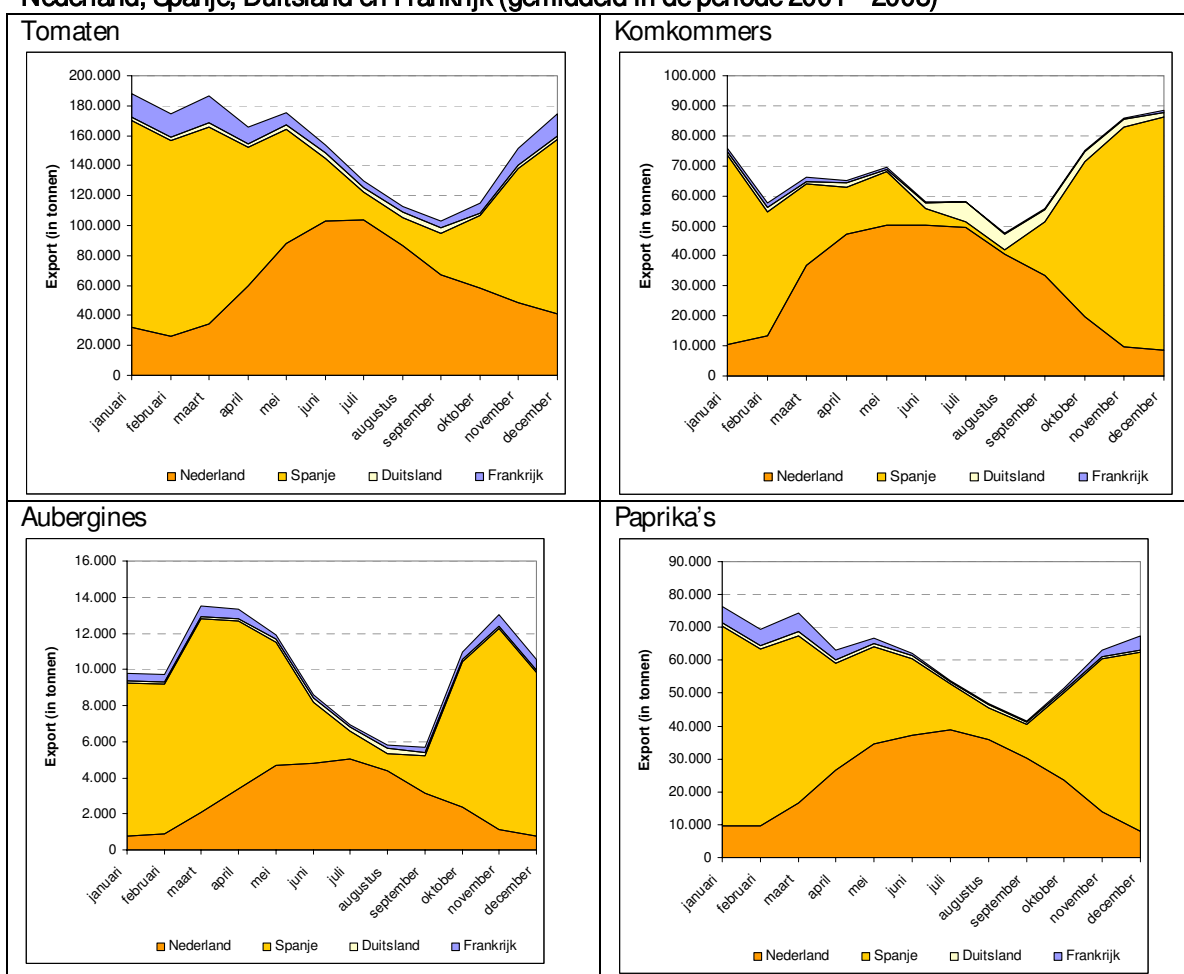
¹⁰ Zie het besluit in zaak 132/ *Greenery – Van Dijk*, reeds aangehaald, punt 17.

¹¹ Zie de beschikking in zaak COMP/M.4216 – *CVC/Boochi/De Weide Blik*, reeds aangehaald, punt 20.

¹² Zie het besluit in zaak 132/ *Greenery – Van Dijk*, reeds aangehaald, punt 26.

handelsstromen zijn vanwege de productieseizoenen echter periodegebonden. In de maanden oktober tot en met maart is er relatief weinig binnenlands aanbod en moeten veel glasgroenten geïmporteerd worden uit met name Spanje. In de zomermaanden, ook wel het Hollandse seizoen genoemd, is er sprake van een groot aanbod van in Nederland geteelde producten en is er daarom nauwelijks sprake van import van buitenlandse producten. In figuur 1 is de gemiddelde maandelijkse (re)exporthoeveelheid voor de glasgroenten aubergines, komkommers, paprika's en tomaten weergegeven.

Figuur 1: Maandelijkse (her)uitvoer van tomaten, komkommers, aubergines en paprika's vanuit Nederland, Spanje, Duitsland en Frankrijk (gemiddeld in de periode 2001 – 2008)

Bron: Productschap Tuinbouw/ Eurostat; bewerking NMA

24. Uit figuur 1 blijkt dat de Nederlandse export gedurende de zomermaanden een piek bereikt en tevens in deze zomermaanden een belangrijk deel vormt van de totale export van de onderzochte landen. Uitgaande van import en export stromen zou de geografische omvang van

de mogelijke markt(en) voor de productie van verse groenten gedurende de wintermaanden ruimer dan Nederland zijn en gedurende de zomermaanden mogelijk alleen Nederland omvatten.
Conclusie ten aanzien van de relevante geografische markt

25. Gelet op het bovenstaande kan in de onderhavige zaak in het midden worden gelaten of de geografische marktomvang van de mogelijke markt(en) voor de productie van verse groenten ruimer is dan Nederland aangezien de materiële beoordeling hierdoor niet wordt beïnvloed (zie de punten 26 tot en met 30).

B. GEVOLGEN VAN DE CONCENTRATIE

26. De marktomvang van de markt voor de productie van verse groenten in Nederland bedraagt in 2008 in totaal 28.977 hectare en vertegenwoordigt een productiewaarde van EUR 2 miljard.¹³ De marktomvang voor de mogelijke markt voor de productie van glasgroenten in Nederland is in 2008 4.647 hectare en vertegenwoordigt een productiewaarde van EUR 1,3 miljard.¹⁴ In Tabel 1 zijn de marktaandelen van partijen op de verschillende mogelijke markten weergegeven. Op alle mogelijke markten blijft het gezamenlijke marktaandeel van partijen onder de [20-30]%.

Tabel 1: Marktaandelen van partijen in Nederland in 2008 (op jaarbasis) op de mogelijke markt(en) voor de productie van verse groenten

	Tradition	Westveg	Brassica/ Unistar	Gezamenlijk
Op basis van het areaal				
Verse groenten	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%
Glasgroenten	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%
<i>Komkommers</i>	[10-20]%	[0-10]%	[0-10]%	[20-30]%
<i>Paprika's</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%
<i>Tomaten</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%
<i>Aubergines</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%
Op basis van productiewaarde				
Verse groenten	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%
Glasgroenten	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%
<i>Komkommers</i>	[10-20]%	[10-20]%	[0-10]%	[20-30]%
<i>Paprika's</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%
<i>Tomaten</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%
<i>Aubergines</i>	[0-10]%	[0-10]%	[0-10]%	[10-20]%

¹³ Bron: LEI (2009), *Land- en tuinbouwcijfers 2009*, Rapport 2009-069.

¹⁴ Ibid.

27. Indien zou worden uitgegaan van een ruimere markt dan Nederland, dan zullen de marktaandelen van partijen sterk dalen. Het merendeel van de productie van verse groenten van partijen vindt namelijk in Nederland plaats, omdat nagenoeg alle telers van partijen in Nederland zijn gevestigd.

28. Bovendien zullen de marktaandelen van partijen op de mogelijke markt(en) voor de productie van verse groenten in de zomermaanden niet significant afwijken van de marktaandelen in Nederland voor het gehele jaar. Immers, alle andere in Nederland gevestigde telers (naast de telers van partijen) produceren eveneens in de zomermaanden. Het is derhalve niet aannemelijk dat de productie van partijen in de zomermaanden afwijkt van de totale Nederlandse productie in de zomermaanden.

29. Voorts geven bevroegde afnemers aan dat er voldoende alternatieven zijn voor de producten van partijen en dat er als gevolg van de voorgenomen concentratie geen mededingingsproblemen te verwachten zijn.

30. Gelet op het bovenstaande is er geen reden om aan te nemen dat de voorgenomen concentratie de daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze zou kunnen belemmeren.

VI. CONCLUSIE

31. Na onderzoek van deze melding is de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit tot de conclusie gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer valt van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat die concentratie de daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze zou kunnen belemmeren.

32. Gelet op het bovenstaande deelt de Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

Datum: 19 november 2009

De Raad van Bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit,
namens deze,

W.g. Mr. A.M. Andeweg

Directie Mededinging
Clustermanager Agri, Industrie & Bouw

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na de dag van bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de Rechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM Rotterdam